

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 19, 01103 Vilnius, tel. +370 5 239 1001,
El. paštas zum@zum.lt, <http://www.zum.lt>
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188675190

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2025-07-

Nr. 2D-

I

Nr.

**DĖL PATIKSLINTO LIETUVOS RESPUBLIKOS NACIONALINIO SAUGUMO
PAGRINDŲ ĮSTATYMO NR. VIII-49 PRIEDĖLIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
TEIKIMO**

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija teikia patikslintą Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo Nr. VIII-49 priedėlio pakeitimo įstatymo projektą (toliau – įstatymo projektas).

Įstatymo projektu siekiama žemės ūkio ir (ar) maisto ūkio politiką pripažinti viena iš svarbiausių nacionalinį saugumą užtikrinančių Lietuvos vidaus politikos dalių, tokiu būdu žemės ūkio ir (ar) maisto ūkio sektorius pripažįstant strategiškai svarbiais nacionaliniam saugumui šalies gyventojų apsirūpinimo maisto produktais užtikrinimo kontekste, taip pat sudarant sąlygas žemės ūkio ir (ar) maisto ūkio sektoriams kurti ir vystyti tvarią, atsparią ir savarankišką šalies apsirūpinimo maistu sistemą, taip pat užtikrinant žemės ūkio ir (ar) maisto ūkio sektorių funkcionalumą ir tvarų vartotojų aprūpinimą maistu bei sukuriant prielaidas geriau apsirūpinti šalyje žemės ūkio ir (ar) maisto produktais, esant karo ar krizinėms situacijoms.

Pateikiame apibendrintą informaciją apie įstatymo projektu sprendžiamą problemą, siūlomas problemos sprendimo priemones, priemonių kaštus ir naudą visuomenei:

I. Sprendžiama problema

Žemės ūkio ir (ar) maisto ūkio politikos pripažinimas viena iš svarbiausių nacionalinį saugumą užtikrinančių Lietuvos vidaus politikos dalių yra ypač aktualus susiklosčius šių dienų geopolitinei situacijai. Europos vadovų taryba ir Europos Sąjungos taryba konstatavo, kad apsirūpinimo maistu saugumas ir maisto įperkamumas yra vienas iš pagrindinių Europos Sąjungos (toliau – ES) ir jos valstybių narių prioritetų.

Padidėjusį dėmesį žemės ūkio ir (ar) maisto ūkio sektoriams nurodo jau priimti teisės aktai:

1) 2016 m. NATO viršūnių susitikime Varšuvoje sąjungininkų lyderiai nusprendė padidinti NATO atsparumą visam grėsmių spektrui ir toliau ugdyti savo šalių individualius ir kolektyvinius gebėjimus atsispirti bet kokios formos ginkluotam puolimui. Jie susitarė dėl septynių pagrindinių nacionalinio atsparumo reikalavimų, pagal kuriuos valstybės narės gali įvertinti savo pasirengimo lygį, iš kurių „atsparūs maisto ir vandens ištekliai: užtikrinti, kad šie ištekliai būtų saugūs nuo trikdžių ar sabotažo“;

2) Europos Komisija (toliau – EK) 2022 m. kovo 23 d. paskelbė Komunikatą Europos Parlamentui, Europos vadovų tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Apsirūpinimo maistu užtikrinimas ir maisto sistemų atsparumo

	<p>didinimas“, kuriuo EK pristatė trumpalaikius ir vidutinės trukmės veiksmus (tiek pačios EK, tiek valstybių narių), skirtus didinti pasaulinį apsirūpinimo maistu saugumą ir remti ES ūkininkus bei vartotojus, atsižvelgiant į kylančias maisto kainas ir žaliavų (pavyzdžiui, energijos ir trąšų) sąnaudas, taip pat ragina valstybes nares prireikus peržiūrėti savo bendrus žemės ūkio politikos planus, kad būtų užtikrintas maisto sistemos atsparumas;</p> <p>3) 2022 m. gruodžio 14 d. priimta Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/2557 dėl ypatingos svarbos subjektų atsparumo, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2008/114/EB, kurios pagrindinis tikslas – sustiprinti paslaugų, būtinų gyvybiškai svarbioms visuomenės funkcijoms ar ekonominei veiklai palaikyti, teikimą didinant tokias paslaugas teikiančių subjektų atsparumą ir apsaugą nuo nepageidaujamų reiškinių, nuolat kintančių rizikų ir grėsmių. Panaikintoji Tarybos direktyva 2008/114/EB buvo taikoma tik energetikos ir transporto sektoriams numatant procedūrą, pagal kurią šiuose sektoriuose nustatyta Europos ypatingos svarbos infrastruktūra, kurios sutrikdymas ar sunaikinimas turėtų reikšmingą tarpvalstybinį poveikį mažiausiai dviem valstybėms narėms. Tačiau atsižvelgiant į vis didėjančią tarpsektorinę tarpusavio priklausomybę ir besikeičiančią geopolitinę situaciją Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/2557 siekiama atnaujinti esamą ES sistemą dėl ypatingos svarbos infrastruktūros atsparumo praplečiant sektorių, kuriems nustatomi atitinkami reikalavimai, spektrą ir kiekvienai valstybei narei nustatant tam tikrus įpareigojimus (priimti nacionalinę strategiją ir reguliariai atlikti rizikos vertinimą; nustatyti subjektus, teikiančius esmines paslaugas; remti nustatytus ypatingos svarbos subjektus, kad padidintų jų atsparumą; užtikrinti, kad ypatingos svarbos subjektai atliktų savo rizikos vertinimą ir nustatytų riziką, galinčią sutrikdyti jų galimybes teikti esmines paslaugas ir kt.). Pažymėtina, kad Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2022/2557 yra įtrauktas maisto produktų gamybos, maisto perdirbimo ir platinimo sektorius, todėl atitinkamos maisto tvarkymo įmonės turės būti identifikuojamos kaip ypatingos svarbos subjektai.</p> <p>4) Nacionalinio saugumo strategijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. gegužės 28 d. nutarimu Nr. IX-907 „Dėl Nacionalinio saugumo strategijos patvirtinimo“, 34.4 papunktyje yra iškeltas valstybės ir savivaldybių institucijų bei piliečių pasirengimo remti ginkluotos gynybos užduočių vykdymą užtikrinimo uždavinys – „užtikrinti, kad civilinių sektorių, ypač transporto, energetikos, finansų ir kredito, informacinių technologijų ir telekomunikacijų, žemės ir maisto ūkio plėtra atitiktų pasirengimo valstybės ginkluotai gynybai poreikius, didintų ypatingos svarbos infrastruktūros atsparumą ir saugumą, garantuotų pakankamą strateginį rezervą ar reikalingus gamybos pajėgumus“, o 43.11 papunktyje – ekonominio ir energetinio saugumo užtikrinimo uždavinys „užtikrinti apsirūpinimą savo gamybos maisto ištekliais, naudojant vietines žaliavas“;</p> <p>5) Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. sausio 5 d. nutarimu Nr. 23 „Dėl Lietuvos Respublikos mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymo įgyvendinimo“ patvirtinto Gyvybiškai svarbių valstybės funkcijų sąrašo 4 punktą, gyventojų būtinųjų poreikių tenkinimas yra gyvybiškai svarbi valstybės funkcija, kuri apima asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų užtikrinimą, gyventojų aprūpinimą maisto produktais ir geriamuoju vandeniu ir aplinkos taršos nustatymą.</p> <p>Dėl Rusijos agresijos prieš Ukrainą ES dar labiau išaugo kuro ir elektros energijos kainos, atsirado prielaidos energetinių išteklių stygiui. Žemės ūkio produkcijos gamintojai ir perdirbėjai išreiškia susirūpinimą ne tik dėl</p>
--	---

	padidėjusių elektros energijos, kuro kainų, bet ir nuogastavimus dėl elektros energijos tiekimo apribojimų, kurie lemtų milžiniškus produkcijos praradimus ir ekonominius nuostolius.
II. Siūlomos priemonės	Įstatymo projektu siūloma papildyti Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo priedėlio I dalies 4 skyrių poskyriu „Žemės ūkio ir (ar) maisto ūkio politika“ įvardijant, kad valstybė pripažįsta, jog žemės ūkio ir (ar) maisto ūkio sektoriai yra strategiškai svarbūs nacionaliniam saugumui šalies gyventojų apsirūpinimo maisto produktais užtikrinimo kontekste, taip pat įtvirtinant svarbų valstybės uždavinį – kurti ir palaikyti atsparią ir savarankišką šalies apsirūpinimo maistu sistemą, be kita ko, įtvirtinant, kad valstybė turi užtikrinti palankias sąlygas gyventojų apsirūpinimui maisto ištekliais, o valstybės žemės ūkio ir (ar) maisto ūkio politika turi sudaryti sąlygas darniai, konkurencingai ir veiksmingai žemės ūkio ir (ar) maisto ūkio plėtrai, užtikrinti saugų, geros kokybės ir plataus asortimento žemės ūkio ir (ar) maisto ūkio produktų tiekimą rinkai. Valstybė, siekdama gyventojus aprūpinti maisto produktais ekstremaliųjų situacijų ar krizės metu ir jų padariniams šalinti, paskelbus mobilizaciją, įvedus nepaprastąją ar karo padėtį, žemės ūkio ir (ar) maisto ūkio veiklą nurodytais atvejais turintiems vykdyti ūkio subjektams turi sudaryti teises, ekonomines ir kitas reikalingas sąlygas, kurios užtikrintų šių subjektų veiklą, reikalingą maisto produktų gamybai ir tiekimui, susiklosčius minėtoms aplinkybėms.
III. Priemonių kaštai	Įstatymo projektui įgyvendinti papildomų valstybės, savivaldybės biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.
IV. Nauda visuomenei	Įstatymo projekto priėmimas turės teigiamų pasekmių visuomenei, nes apsirūpinimas maisto produktais, kuris suprantamas kaip procesas „nuo lauko iki stalo“, taps valstybės prioritetu, taip pat bus sudarytos sąlygos žemės ūkio ir (ar) maisto ūkio sektoriams kurti ir vystyti tvarią, atsparią ir savarankišką šalies apsirūpinimo maistu sistemą, bus užtikrintas žemės ūkio ir (ar) maisto ūkio sektorių funkcionalumas ir tvarus vartotojų aprūpinimas maistu, o įvykus nenumatytoms ekstremaliosioms situacijoms ar kitoms krizėms bus sukurtos prielaidos geriau apsirūpinti šalyje žemės ūkio ir maisto produktais, užtikrinant nenutrūkstamą apsirūpinimo maistu grandinės veikimą, be kita ko, sukuriama geresnė prielaidos vietinio maisto tiekimo ir vartojimo galimybėms.

Įstatymo projektu siekiama įgyvendinti Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2024 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. XV-54 „Dėl Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 737 punktą, kuriame numatytas siekis teisės aktais pripažinti žemės ūkį strategiškai svarbiu šalies sektoriumi, būtinu nacionaliniam saugumui užtikrinti.

Priėmus įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

Įstatymo projektu nėra numatoma reglamentuoti iki tol nereglamentuotų santykių, taip pat iš esmės keisti teisinio reguliavimo, todėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas, vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 6 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, neatliekamas.

Įstatymo projektu neperkeliami ir neįgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai, taip pat jie nenotifikuotini EK pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Keitimosi informacija apie standartus, techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

Pranešimas dėl įstatymo projekto EK nėra teiktinas, pagal Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymo ir Pranešimų ir informacijos apie nustatomus įsisteigimo arba nustatomus ar panaikinamus paslaugų teikimo laisvei taikomus reikalavimus teikimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. lapkričio 30 d. nutarimu Nr. 1389 „Dėl pranešimų ir informacijos apie nustatomus įsisteigimo arba nustatomus ar panaikinamus paslaugų teikimo laisvei taikomus reikalavimus teikimo“, reikalavimus.

Įstatymo projekto įtraukimui į teisės aktų sistemą nereikės priimti kitų teisės aktų.

Įstatymo projekte neapibrėžiamos sąvokos ir jas įvardijantys terminai, kurie turėtų būti įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Patikslintas įstatymo projektas teikiamas atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2025-06-23 išvadoje Nr. NV-1461 „Dėl Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo Nr. IX-1132 6 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto ir Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo Nr. VIII-49 priedėlio pakeitimo įstatymo projekto“ pateiktas pastabas ir pasiūlymus.

Įstatymo projektas ir su juo susiję dokumentai paskelbti TAIS.

Įstatymo projektą parengė Žemės ūkio ministerijos Strateginio planavimo departamento (direktorė Virginija Žoštautienė, tel. +370 5 239 8421, el. p. virginija.zostautiene@zum.lt) Krizių koordinavimo skyriaus (vedėja Sandra Zaborienė, tel. +370 5 239 1137, el. p. sandra.zaboriene@zum.lt) patarėja Rasa Kavaliauskienė, tel. +370 5 210 0524, el. p. rasa.kavaliauskiene@zum.lt.

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo Nr. VIII-49 priedėlio pakeitimo įstatymo projektas, 1 lapas.

2. Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo Nr. VIII-49 priedėlio pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 1 lapas.

3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo Nr. VIII-49 priedėlio pakeitimo įstatymo projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektas, 1 lapas.

4. Įstatymo projekto aiškinamasis raštas, 5 lapai.

Ministras

Ignas Hofmanas